

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ
UNDERVISNINGS- OCH KULTURMINISTERIET

Ukrainalaisten kotikunnan hakemisen vaikutukset kasvatukseen ja koulutukseen

Opinto-ohjauksen aamukahvituokio 10.2.2023,
Neuvotteleva virkamies Ulla-Jill Karlsson, OKM

Tuhannet Ukrainasta paenneet voivat siirtyä kuntalaisiksi maaliskuusta alkaen

- Yli 45 000 Ukrainasta viime vuonna paennutta voi hakea kotikuntaa vuonna 2023, kun he ovat oleskelleet Suomessa vuoden.
  - Noin 13 000:lla riittävä asumisaika tulee täyteen maalis–huhtikuussa.
- Kotikunnan saatuaan Ukrainasta paenneet siirtyvät vastaanottopalveluista kuntien ja hyvinvointialueiden palveluiden asiakkaiksi.
- **Kotikunnan saaneilla ukrainalaisilla on samat oikeudet, palvelut ja velvollisuudet kuin Suomessa vakituisesti asuvilla:**
  - Kotikunnan saaminen helpottaa päivähoiton järjestämistä: lapsella on **oikeus saada varhaiskasvatuspaikka**, vaikka molemmat vanhemmat tai toinen heistä olisi kotona.
  - Esiopetusikäisellä lapsella on **velvollisuus osallistua esiopetukseen**.
  - Lapselle ja nuorelle **tulee oppivelvollisuus**.

Kotikunnan myötä oppivelvollisuus

- esi – ja perusopetus

- Oppivelvollisuutta voi suorittaa oppivelvollisuuslain mahdollistamilla ja Suomen koulutusjärjestelmän edellyttämällä tavoilla.
  - Oppivelvollisen etäopiskelu Ukrainaan on mahdollista vain omalla ajalla.
- **Kunnan on huolehdittava, että esi- ja perusopetusikäiset tavoitetaan kasvatuksen ja opetuksen pariin.**
  - Tämä edellyttää huoltajille ja perheille **kohdennettua viestintää esimerkiksi esiopetukseen hakemisesta ja kouluun ilmoittautumisesta** sekä yhteistyötä muun muassa maahanmuuttopalveluista vastaavan tahon, sosiaali- ja nuorisotoimen sekä varhaiskasvatuksen järjestäjien kanssa.
  - Kunnan on hyvä suunnitella, millä tavalla ukrainalaisten oppilaiden **huoltajat tavoitetaan** ja millä tavalla kunnassa saatavista koulutuspalveluista ja oppivelvollisuudesta **kohderyhmälle informoidaan**. Huoltajia tulee informoida myös oppivelvollisuuslain mukaisista huoltajia koskevista velvoitteista.
  - **Kotikunnattomilla** tilapäistä suojelua saavilla ja kunnassa asuvilla lapsilla on **oikeus osallistua esi- ja perusopetukseen sekä valmistavaan opetukseen**. Koulu ja koulu yhteisö tukevat lapsen hyvinvointia ja turvallisen arjen rakentumista. Esi- ja perusopetus sekä perusopetukseen valmistava opetus järjestetään kaikissa tilanteissa perusopetuslain (628/1998) mukaisesti.

Kotikunnan myötä oppivelvollisuus – TUVA, toinen aste

- Jos tilapäistä suojelua saavat oppivelvollisuusikäiset saavat kotikuntalaissa tarkoitetun kotikunnan, tulevat he oppivelvollisuuden piiriin. Tällöin heihin **sovelletaan oppivelvollisuuslakia**.
- Hakeutuminen perusopetuksen jälkeisiin koulutuksiin tapahtuu **valtakunnallisten hakumenettelyjen kautta** tai muulla menettelyllä, esim. hakemalla suoraan oppilaitokseen **jatkuvan haun** kautta.
- Oppivelvollisuuslain 14 §:n mukaan oppivelvollisen **asuinkunnan tulee ohjata ja valvoa oppivelvollisuuden suorittamista**, ellei ohjausta ja valvontaa ole säädetty muun toimijan tehtäväksi. Jos kunnan alueelle muuttaa ulkomailta oppivelvollisuusikäinen nuori, on **asuinkunnan tehtävänä varmistaa, että oppivelvollisuusikäinen nuori hakeutuu koulutukseen ja aloittaa oppivelvollisuutensa suorittamisen**.
  - **Koulutuksen järjestäjän** on hyvä suunnitella, millä tavalla ukrainalaisten opiskelijoiden **huoltajat tavoitetaan ja millä tavalla koulutuspalveluista ja oppivelvollisuudesta kohderyhmälle informoidaan**.

Kotikunnan myötä oppivelvollisuus

– TUVA, toinen aste

- **Oppivelvollisen on hakeuduttava** ennen perusopetuksen viimeisen vuosiluokan päättymistä
  - ammatilliseen koulutukseen (ammattillinen perustutkinto tai ammattitutkinto),
  - lukiokoulutukseen,
  - tutkintokoulutukseen valmentavaan koulutukseen (TUVA) tai
  - muuhun oppivelvollisuuden piiriin kuuluvaan koulutukseen, kuten kansanopistojen oppivelvollisille suunnattuihin koulutuksiin tai vieraskieliseen koulutukseen.
- **Oppivelvollinen, joka on suorittanut perusopetuksen oppimäärän, mutta** jolta puuttuu perusopetuksen jälkeisen koulutuksen suorittamiseksi **riittävä suomen tai ruotsin kielen taito**, ohjataan hakeutumaan:
  - aikuisten perusopetukseen,
  - TUVA-koulutukseen tai kansanopistoissa järjestettävään koulutukseen, jossa noudatetaan aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteita tai Opetushallituksen maahanmuuttajille tarkoitetun koulutuksen opetussuunnitelmasuosittelusta.

Suomen tai ruotsin kielen opiskelu vapaan sivistystyön oppilaitoksissa

- Opetus- ja kulttuuriministeriö kannustaa kuntia toimimaan siten, että mahdollisuutta **järjestää maksutonta suomen tai ruotsin kielen koulutusta vapaan sivistystyön oppilaitoksissa**, eli kansalaisopistoissa, kansanopistoissa, kesäyliopistoissa tai opintokeskuksissa, hyödynnettäisiin nykyistä enemmän.
- **Opiskelijalle voidaan laatia kotoutumissuunnitelma**, jolloin koulutukset ovat **osallistujille maksuttomia**.

OKM on lähettänyt kunnille ja koulutuksen järjestäjille kirjeen 9.1.2023

- OKM on ohjeistanut, miten valmistautua Ukrainasta paenneiden kotikuntaoikeuteen ja kasvatus- ja koulutuspalveluiden järjestämiseen.
[OKM-kirje+9.1.2023+Valmistautuminen+Ukrainasta+paenneiden+kotikuntaoikeuteen+ja+kasvatus-+ja+koulutuspalveluiden+järjestämiseen.pdf](#)
- Verkkosivulla myös usein kysytyjä kysymyksiä aiheesta.
www.okm.fi/ukraina
- OPH:n sivuille on koottu tukimateriaalia järjestäjille siitä, miten kotikunnan saaminen vaikuttaa kasvatukseen, opetukseen ja koulutukseen:
oph.fi/ukraina
- Sivuilta löytyy myös suoraan ukrainalaisille suunnattu sisältö:
oph.fi/ukrainasta-paenneille

Kiitos!